

История за Баба Марта и първата мартеница

Едва ли има българин, който да не е чувал поне едно или две поверия, свързани с Баба Марта или пък не е слушал легенди за възникването на този древен обичай.

Знаете ли всъщност, че обичаят за връзването на мартеници е езически?

Според поверието на 1 март хората, дърветата и животните се закичват за здраве и успех с мартеници, направени от пресукан бял и червен конец. Те се носят или до 9 март - църковния празник на Свети 40 мъченици, или до 25 март - Благовещение.

Мартеницата може да се свали и при първото виждане на щъркел, на лястовица, кукувица или на цъфнало дърво.

Какво всички знаем, мартениците са направени задължително от два пресукани конца - червен и бял. В някои райони на страната конците са само червени, в други - многоцветни, но с преобладаващо червено.

Този цвят според народното поверие има силата на слънцето и дава жизненост на всяко същество. Белият цвят символизира чистотата, невинността и радостта.

В българските традиции бялото е и знак за красота, а червеното е цвят на жизненост, на здраве и любов, на победата, на живота и храбростта, на светлината на изгряващото и залязващото слънце.

Според легендите първата мартеница е направена от Ахинора, жената на хан Аспарух, през втората половина на VII век, когато Аспарух преминал Дунава и открил за българите земите около Балкана. Ахинора дълго чакала своя любим и накрая завързала на крачето на лястовичка пресукан бял конец и пуснала птичката да предаде посланието ѝ за здраве и любов.

Птичката дълго пътувала, а краецът наранил крака ѝ и се обагрил в кръв - така добил червения си цвят. В крайна сметка тя намерила хана и кацнала при него точно на 1 март. Въпреки че, окичването с мартеници се смята за уникална българска традиция, тя присъства и в Румъния, макар че в леко променен вид. Там мартеницата се нарича "марцишор" и се носи само от жени, а в Северна Гърция я носят само децата като гривна, направена от усукан бял и червен конец. Обичаят се пази и в близките страни, където са се преселвали българите през вековете - отбелязва се в южните части на Молдова, където живеят около 90 000 етнически българи.

Интересни са и обичаите у нас,
свързани с мартениците. В
Разградско сутринта при изгрев
слънце всяка домакиня мята червен
плат на едно от плодните дървета в
градината, "за да разсмее Баба
Марта". В Троянско на 1 март преди
изгрев слънце стопанките на всеки
дом връзват червена вълна по
ключалките на вратите, на овошките,
по рогата на добитъка.

В Хасковско бабата, която рано преди съмване връзва мартеници на децата от семейството, се облича изцяло в червени горни дрехи. Оттук идва и народната представа, че Баба Марта спохожда хората и посевите, облечена в червен сукман, забрадена с червена забрадка, обута в червени чорапи.